

Nasjonalt kompetanseenheter for minoritetshelse
(NAKMI)
Årsrapport 2009

Nasjonal kompetanseenhet for minoritetshelse (NAKMI)
Oslo Universitetssykehus, Ullevål
Bygg 37A
0447 Oslo
Telefon: 23 01 60 61
E-post: post@nakmi.no
www.nakmi.no

Innhold

INNLEDNING.....	5
ADMINISTRASJON, FAGRÅD OG STAB.....	7
Fagstyre.....	7
Stab.....	8
NAKMIS INNSATS I FORHOLD TIL KLL OG TVANGSEKTESKAP, SAMARBEID MED NKVTS....	9
Kjønnslemlestelse.....	9
Tvangsekteskap.....	11
Samarbeid med NKVTS og RVTS'ene.....	11
FORSKNING	13
Post doctor project: <i>Polish Labor Migrants' Health – A Quantitative and Qualitative Study of Polish Immigrants in Oslo</i>	13
PhD prosjekt: <i>Arvelige tilstander, inngifte og genetisk veiledning: Oppfatninger, dilemmaer og utfordringer for pakistansk-norske familier og norsk helsepersonell</i>	14
PhD prosjekt: <i>Innvandrerens bruk av fastlegeordningen – Hva skiller innvandrere og norsk fødte personer ved bruk av fastlegeordningen?</i>	15
PhD prosjekt: <i>Intercultural medical communication under the “microscope”. A comparative study of Norwegian hospital physicians' communication patterns in consultations with migrant patients and Norwegian patients respectively</i>	16
Forskningsprosjekt: <i>Marriage Practices and Health in Norway</i>	16
Forskningsprosjekt: <i>Research review on important public health problems among immigrants in Norway</i>	17
Forskningsprosjekt: <i>Udokumenterte migranter og deres forhold til helsetjenestene i Oslo</i>	18
UTVIKLING	19
Kvalitetssikringsprosjekt: <i>Bedret krysskulturell kommunikasjon i medisinsk nødmeldetjeneste (113) "AMK-prosjektet"</i>	19
Kvalitetssikringsprosjekt: <i>Kvalitetssikring av tilbud til kvinner som gjennomgår rehabiliteringsprogram og/eller blir deinfibulert etter KLL</i>	20
Utviklingsprosjekt: <i>Deconstructing Violence in a Norwegian-Pakistani community in Norway</i>	20
Utviklingsprosjekt: <i>Kultur, kontekst og psykopatologi; Manual for diagnostisk intervju basert på kulturformuleringen fra DSM-IV</i>	21
Fagutviklingsprosjekt: <i>Kultur, kontekst og psykisk helse. Samarbeid med fagforeningene Norsk psykiatrisk forening (NpF) og Norsk psykologforening (NPF)</i>	22
Utviklingsprosjekt: <i>Utvikling av metoder for formidling av tilpasset kunnskap mot kjønnslemlestelse</i>	22
Internasjonalt utviklingsprosjekt: <i>Eritrea/Fokus (Forum for women and development)</i>	23
Nettverksutviklingsprosjekt: <i>Norsk nettverk for migrantvennlige sykehus</i>	23
FORMIDLING.....	25
Kompetanseheving i feltet transkulturell psykologi/psykiatri.....	25
KonturTidsskrift nr. 15, Temanummer om enslige mindreårige asylsøkere.....	26
Norsk tidsskrift for migrasjonsforskning.....	26
Nettstedet: www.mighealth.net/no	27
Nettstedet: www.nakmi.no	27
Pasientbrosjyre om tolk.....	28
PUBLIKASJONER.....	29
Bøker/rapporter.....	29
Artikler.....	29
Aviskronikker/debattinnlegg/intervjuer etc.....	30
Høringsuttalelser.....	30
UNDERVISNING, VEILEDNING OG FOREDRAG.....	31
Undervisning.....	31
Veiledning.....	33
Foredrag.....	33
KONFERANSER OG SEMINARER.....	37
Konferanser og seminarer arrangert av NAKMI.....	37
Deltakelse på konferanser og seminarer.....	37
DELTADELSE I RÅD, STYRER OG KOMITEER.....	41

Innledning

Nasjonal kompetanseenhet for minoritetshelse (NAKMI) er et tverrfaglig kompetansesenter som gjennom kunnskapsformidling, forskning, utviklingsarbeid og informasjonsutveksling nasjonalt og internasjonalt skal arbeide for å fremme kunnskap om somatisk så vel som psykisk helse og omsorg for mennesker med minoritetsbakgrunn. Med minoriteter menes i denne sammenhengen innvandrere og andre etniske minoriteter.

2009 har vært et utfordrende år for NAKMI. Dette skyldes først og fremst at senteret flyttet til nye lokaler ved Ullevål/Oslo universitetssykehus, Bygg 37A, noe som har vært et stort løft, både arbeidsmessig og økonomisk. Det har også medført at de ansatte en stor del av året har måttet forholde seg til en slags midlertidighet. Ved årets utgang er imidlertid lokalene ferdigstilt, og ved inngangen til 2010 kan vi se frem mot et arbeidsår med klart forbedrede vilkår, bl.a. eget møterom og lunsjrom.

NAKMIs tidligere fagråd er i løpet av året blitt omdannet til et fagstyre med representanter offisielt utnevnt av universitetene i Tromsø, Bergen og Oslo, Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM) og International Center for Migration, Health and Development (ICMHD).

Innad på senteret er det blitt tatt viktige steg når det gjelder profilering av senterets virksomhet og målretting av innsatsen. I denne forbindelse er det utviklet en strategi for perioden 2010 – 2015 samt en virksomhetsplan for 2010. NAKMI har også i år fortsatt med to månedlige forskningsmøter internt, gjerne med eksterne inviterte gjester, som et ledd i senterets kompetanseheving innad og utad.

Det er i løpet av året blitt klart at NAKMIs grunnbevilgning fra Helsedirektoratet ikke er tilstrekkelig for at den aktiviteten vi nå har kan videreføres utover 2010. Også av den grunn har vi i 2009 lagt ned mye arbeid i å utvikle søknader om eksterne midler. Så langt har disse anstrengelsene imidlertid ikke båret frukter – i alle fall ikke i økonomisk forstand. Det har derimot den forskningen som allerede er etablert. Dette året har nummer to med tilknytning til NAKMI, Hammad Reza Syed, disputert og fått tildelt sin doktorgrad. Diskusjonene rundt en langt fra optimal tolketjeneste i Norge har fortsatt også i 2009, og rapporten fra Kales (2006) undersøkelse, *Vi tar det vi har*, er blitt en viktig premiss i disse diskusjonene. Hjeldes forskningsprosjekt om udokumenterte innvandrere og deres forhold til helsetjenestene er fullført og rapporten *Jeg er alltid bekymret* foreligger. Videre anvendes kunnskap utviklet ved NAKMI som pensum ved ulike utdanninger, bla. ved profesjonsstudiet i psykologi.

Kommunikasjonsforskning er nå etablert som et vesentlig innsatsområde: To prosjekter er allerede i gang og ett er under utvikling (i forhold til helsearbeideres informasjonsarbeid i forbindelse med kjønnslemlestelse).

Fortsatt deltakelse i nasjonale og internasjonale nettverk av forskere og klinikere har høy prioritet. I den forbindelse har det vært flere uformelle møter og samlinger ved NAKMI og vi har gitt presentasjoner ved ulike konferanser og seminarer i inn- og utland. I tillegg til dette har ansatte ved NAKMI undervist ved Universitetet i Oslo (medisin- og psykologistudiet) og ved flere Høyskoler (helsesøsterutdanningen, jordmorutdanningen, fysioterapiutdanningen og familieterapiutdanningen). NAKMI har dessuten imøtekommet eksterne henvendelser om fagfelleevaluering av artikler og forskningsprosjekter og om veiledning i forbindelse med forskningsprosjekter innenfor minoritetshelsefeltet, bla. ved søknader om post doktor- og PhD stipender. Også et stort antall henvendelser om undervisning og foredrag fra hele landet er blitt imøtekommet, men denne type henvendelser er flere enn det vi kan overkomme. Endelig prioriteres det høyt å imøtekomme deltakelse i ressursgrupper o. lign. i forhold til ulike minoritetshelsetiltak, som en effektiv måte å nå ut med forskningsbasert kunnskap og kompetanse på feltet.

I 2009 har det vært en sterk satsning på formidlingssiden, ikke minst gjennom 'mighealth.net', en europeisk nettbasert database hvor man finner informasjon om forskningsprosjekter, utviklingsprosjekter, vitenskapelige artikler og rapporter (referanser, abstracts og til dels full tekst) samt relevante policydokumenter på feltet minoritetshelse. Målgruppe for nettstedet er forskere, helsearbeidere/undervisere/studenter og helseledere /politikkutformere. I Norge er det NAKMI som har ansvaret for drift og kvalitetssikring av nettstedet, som ble offisielt lansert ved et seminar i samarbeid med Helsedirektoratet i august. Før lanseringen hadde det vært 400 000 treff på dette nettstedet. Etter lanseringen har det vært i underkant av 1000 treff daglig. NAKMIs egen hjemmeside vedlikeholdes og oppdateres også jevnlig og er hyppig besøkt.

I tillegg til denne type informasjonsformidling er NAKMI representert i redaksjonen i to tidsskrifter: *Norsk tidsskrift for migrasjonsforskning* og *FOKUS på familien*. I samarbeid med Universitetsforlaget utredes dessuten muligheten for å starte et nytt tidsskrift hjemmehørende på NAKMI: *Nordic Journal on Health, Multi-Culture and Migration*.

Aktivitetene ved NAKMI har således i det vesentlige vært holdt oppe på et høyt nivå også i 2009. NAKMIs bidrag til gjennomføring av ulike tiltak i handlingsplanene mot kjønnslemlestelse og tvangsekteskap behandles i et eget avsnitt i rapporten.

Oslo 17. mars 2010

Arild Aambø
Fungerende leder NAKMI

Karin Harsløf Hjelde
Fung. forskningsleder

Administrasjon, fagråd og stab

Fagstyre

I løpet av året har NAKMIs fagråd blitt omgjort til et fagstyre. Dette er gjort for å sikre en mer adekvat innflytelse over NAKMIs drift. De fire som var med i rådet ved utgangen av 2008, Fanny Duckert (leder), Bente Alver, Harald Siem og Marit Frogner, fortsetter i det nye styret. NAKMI er sekretariat for styret, og fra NAKMI har fungerende leder, Arild Aambø og forskningsleder Karin Harsløf Hjelde, deltatt. I forbindelse med at funksjonen som fungerende leder fra årskiftet 2009/2010 overdras til Dr. Philos Karin Harsløf Hjelde vil det bli oppnevnt en ansattes representant fra NAKMI. Rådet hadde i 2009 to møter: 16. februar og 2. juli. Fagstyret hadde sitt konstituerende møte 26. november

Ved utgangen av 2009 består fagstyret av følgende representanter:

- Leder, Professor Fanny Duckert, Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo
- Professor Bente G. Alver, Institutt for arkeologi, historie, kultur og religionsvitenskap, Universitetet i Bergen
- Professor Tore Sørli, Det helsevitenskapelige fakultet, Universitetet i Tromsø
- Seniorrådgiver Harald Siem, International Center for Migration, Health and Development (ICMHD)
- Sekretariatsleder Catrine Bangum, Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM)
- Personalsjef Marit Frogner, Oslo universitetssykehus.
- Rådgiver Siri Jung, Helsedirektoratet - Avdeling minoritetshelse og rehabilitering (deltar som observatør på møtene).

Stab

Staben ved NAKMI består av fagpersoner med ulike yrkesbakgrunn: jordmor, sykepleier, lege, psykologer, ernæringsfysiolog, masters i internasjonal helse, antropologer, historiker, statsviter, sosiolog, økonom. En slik flerfaglighet er av stor betydning for at kunnskapsfeltet ”minoritetshelse” skal kunne dekkes på en forsvarlig måte. Forskningsdirektør Nora Ahlberg har i 2009 hatt fortsatt permisjon, og i hennes fravær er senteret blitt ledet av fungerende direktør Arild Aambø, i samarbeid med fungerende forskningsleder, forsker I, Karin Harsløf Hjelde. Jennifer Gerwin er leid inn som gjesteforsker i den hensikt å etablere og utvikle forskning ved NAKMI på flerkulturelle helsemøter. Ragnhild Spilker er engasjert i arbeidet med å videreutvikle mighealth.net (se eget avsnitt). Dawit Abebe er engasjert i et tidsavgrenset prosjekt for å lage en oversikt over forskningen som er gjort på feltet minoritetshelse i Norge og bla. a. identifisere kunnskapshull og metodiske begrensninger.

- Forskningsdirektør, professor i kulturpsykologi Nora Ahlberg 100% (permisjon)
- Fung.direktør Arild Aambø (lege, tidligere spesialist i allmenntidmedisin) 100%
- Forsker I, fung.forskningsleder Karin Harsløf Hjelde (sosialantropolog og medisinsk demograf) 100%
- Nettredaktør Thor Indseth (historiker) 100%
- Økonomirådgiver Vera Minja (økonom) 100%
- Post dok. Elzbieta Czapka (sosiolog) 100% (permisjon fra 01.10.09) *Internt finansiert*
- Doktorgradsstipendiat Torunn A. Sajjad (sosialantropolog) 100%. *Eksternt finansiert*
- Doktorgradsstipendiat Ursula Georgine Småland Goth (siviløkonom, sykepleier og master i internasjonal helse) 100%. *Eksternt finansiert*
- Doktorgradsstipendiat / prosjektmedarbeider Emine Kale (psykologspesialist) 50%/50% . *Internt finansiert.*
- Forsker Claire Mock-Munõz de Luna (statsviter) 100% (tilbake fra permisjon fra 01.11.09) *Internt finansiert*
- Forsker Dawit Abebe (ernæringsfysiolog, master i internasjonal helse) 100% (fra 07.09.09). *Internt finansiert*
- Prosjektmedarbeider Sara Kahsay (jordmor, masterstudent) 75%
- Prosjektmedarbeider Kirsti Jareg (psykolog, forfatter) 60% (tilbake fra permisjon 01.09.09)
- Prosjektmedarbeider Ragnhild Spilker (sykepleier, masterstudent) 20%
- Assosiert forsker, Adjunct Assistant Professor, PhD Jennifer Gerwing (psykolog).

NAKMIs innsats i forhold til KLL og tvangsekteskap, samarbeid med NKVTS

Kjønnslemlestelse

NAKMI har tidligere hatt ansvar for oppbevaring av materiale etter OK-prosjektet. Ansvaret, og det materialet som etter en felles vurdering ble antatt å kunne ha fortsatt verdi, er nå overført til NKVTS.

Også i 2009 har kjønnslemlestelse (KLL) vært et sentralt tema ved NAKMI. Etter Handlingsplan mot kjønnslemlestelse 2008 – 2011 har NAKMI et særlig ansvar for å bidra under tiltak 16: *Kompetanseheving av helsepersonell*. Spesielt nevnes her samarbeid med fylkesmennenes helseavdelinger. Høsten 2009 holdt Aambø foredrag ved fire slike samlinger om kommunikative aspekter ved arbeidet mot KLL: en samling arrangert av Fylkesmannen i Østfold, en av Fylkesmannen i Telemark og to samlinger arrangert av Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

NAKMI fikk ultimo 2009 ansvar for også å gjennomføre tiltak 29 og 34 i Handlingsplanen: *Gjennomgå samhandlingsrutiner mellom førstelinjetjenesten og annenlinjetjenesten i helsesektoren* (29) og *Evaluere informasjonsarbeidet i helsetjenesten* (34). Arbeidet med å forankre disse oppgaver i NAKMIs satsning i forhold til kommunikasjonsforskning er påbegynt. Dessuten er det etablert kontakt med så vel Kommuneoverlegen i Oslo som Regional Buf-etat angående samarbeid om formidling. På grunn av at arbeidet med å innføre frivillige undersøkelser av jenter nettopp er startet, ble det i samråd med Kommuneoverlegen i Oslo besluttet å avvente videre fremstøt til etter nyttår 2009/2010.

I forhold til tiltak 23: *Videreføre og styrke arbeidet mot kjønnslemlestelse i ressursgruppene i de fem helseregionene* må nevnes at det er uklart hvilke ressursgrupper det her siktes til. De ressursgruppene som ble dannet i forbindelse med OK-prosjektet er, såvidt vi kjenner til, ikke lenger aktive. NAKMI har likevel gjort en betydelig innsats i forhold til de ulike miljøene hvor kjønnslemlestelse av jenter og kvinner er blitt praktisert. Her må nevnes:

- Sara Kahsay har deltatt i et kartleggingsarbeid for bedre å forstå hvordan ulike innvandrersamfunn i Oslo og omegn arbeider mot kjønnslemlestelse i sine egne miljøer (i samarbeid med Helsedirektoratet).
- Kahsay har deltatt i nettverksgruppen ”Jenter mot KLL” i Oslo, og i samarbeid med Amatea, RVTS-Øst og Grønland helsestasjon deltatt i/samarbeidet med ulike kvinnegrupper som har vært engasjert i dette temaet.
- Kahsay har holdt foredrag for gambiske kvinner (Gambisk kvinneorganisasjon), eritreiske kvinner (Eritreisk organisasjon i Norge) og ved PAWA (Pan African Women Organization).

Når det gjelder undervisning på grunnutdanninger og videreutdanninger har Kahsay undervist medisinerstudenter ved IASAM, ved jordmor og sykepleieutdanningen ved Høyskolen i Akershus og Høyskolen i Oslo/avd. Diakonova, samt studenter ved Politihøyskolen i Oslo.

Kahsay har også holdt foredrag og workshops for politiet ved Gardermoen, Mosjøen og Ringerike politidistrikt. Dessuten har hun vært konsulent/rådgiver for høyskolestudenter som skriver masteroppgaver om emnet, for RVTS-Øst, Oslo Røde Kors, Helsedirektoratet og Barne og likestillingsdepartementet, og vært medlem i flere referansegrupper. Videre har hun holdt foredrag ved Rosenholm voksenopplæring (Søndre Nordstrand), Holtet videregående skole, Helsesøster- og barnevernstjenesten på Søndre Nordstrand, og for finske jordmødre på besøk ved Oslo universitetssykehus.

Formidling av kunnskap angående KLL har i 2009 også foregått på nettstedet mighealth.net¹ (Spilker), for å nå et nytt og bredt publikum. Det dreier seg om både kunnskapsbasert faktainformasjon om KLL, informasjon om sentrale elementer i endringsarbeidet, internasjonale konvensjoner og norsk lovverk, samt kvalitetssikret oversikt over relevant litteratur og lenker til viktige ressurser/nettverk. Disse nettsider oppdateres fortløpende.

Mer tradisjonell formidling i fagbokform er påbegynt. Det dreier seg om et samarbeid mellom Kahsay og Jareg om systematisering og formidling av erfaringer som Kahsay har gjort i arbeid med kvinner som har opplevd KLL. Bakgrunnsstoff til fagboken er innsamlet og en foreløpig disposisjon er utarbeidet.

Film og TV er også tatt i bruk: Sara Kahsay har, i tillegg til intervju på NRK 1 den 26. mai (hele intervjuet ligger på Internett) og på Internett TV for minoriteter i Norge den 22. mai (www.wtv.no), også vært konsulent i forhold til tre filmproduksjoner:

- Dokumentarfilm om håndtering av FGM, spesielt med fokus på innføring av frivillig undersøkelse (Hilde Merete Haug, Curriculum Vitae/ filmselskapet FENRIS. Finansiert av NRK)
- Dialogeksempler (Jarle Eskedal, Medialink, etter oppdrag fra NKVTS)
- Informasjonsfilm for nyankomne asylsøkere (Barne- og likestillingsdepartementet, og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, i samarbeid med UDI)

Som internasjonal innsats på feltet har Arild Aambø vært veileder for et prosjekt mot kvinnelig kjønnslemlestelse i Mogadishu ("Qiimee jirkaaga" (Somalisk for "Respekter din egen kropp") og deltatt på en ukeslang workshop i Nairobi for å utvikle dette prosjektet, hvor det er en uttalt målsetting at samarbeidet skal være en gjensidig læringsprosess. Prosjektet er naturlig nok hemmet av urolighetene i Mogadishu siste året. Egen rapport for denne workshopen/prosjektet finnes på NAKMIs hjemmeside.²

¹ http://mighealth.net/no/index.php/Kjønnslemlestelse/_kvinnelig_omskjæring

² <http://www.nakmi.no/publikasjoner/artikkel.asp?NyhetID=1231&SprakID=1&SeksjonID=3>

Tvangsekteskap

Sammenhengen mellom ulike former for ekteskapsinngåelse og helse er uklar, men mye tyder på at konflikter så vel som bruk av tvang og trusler i forhold til ekteskapsinngåelse har helsemessige konsekvenser. Slik maktbruk representerer imidlertid ikke isolerte fenomener, og det er derfor relevant å se ekteskapsinngåelse i et videre perspektiv, hvor også ulike familiesystemer undersøkes. Det er i denne sammenheng startet et samarbeid mellom NAKMI og Universitetet i Roskilde (Claire Mock-Munõz de Luna og Rashmi Singla) om et forskningsprosjekt om ekteskap i et kulturelt perspektiv.

Som et konseptuelt rammeverk for den videre forskningen ble det i 2009 gjort en mindre studie av sammenhenger mellom ekteskapsinngåelse, maktbruk og helse slik det har fremkommet historisk i europeisk sammenheng. Resultatene fra studien ble presentert for forskere som er engasjerte i dette feltet ved et møte i nettverket COST-HOME.

NAKMI har videre bidratt til beslutningen om at tidsskriftet *FOKUS på familien* lager et eget temanummer om innvandrerfamiliers utfordringer – som generasjonskonflikter og ekteskapsproblematikk - og hvor flere artikler vil være fagfellevurdert. Gjesteredaktører: Arild Aambø og Karin Harsløf Hjelde.

Også NAKMIs årlige samarbeidsseminar med Psykiatriforeningen og Psykologforeningen omhandlet situasjonen for innvandrerfamilier og hvordan hjelpere kan bidra til bedret helse og fungering.

Samarbeid med NKVTS og RVTS'ene

I tillegg til det ovennevnte samarbeid med med NKVTS og RVTS Øst om kjønnslemlestelse og tvangsekteskap (samarbeidsmøter, filmprosjekt og samtalegrupper), har NAKMI inngått i et web-samarbeid med NKVTS og RVTSene bla om felles publisering og nett-kompetanseheving samt aktiv linking til hverandres nett-sider. Ut over det har NAKMIs samarbeid med NKVTS, RVTS'ene og NSSF særlig foregått på ledernivå. Det har vært to felles ledermøter i 2009, henholdsvis vår og høst. Disse ledermøter går på omgang, slik at alle blir kjent med hverandres sentre. Ved det ene møte var også helsedirektoratet til stede og formidlet svært nyttig informasjon. I tillegg til dette har NAKMI deltatt i programkomiteen for Høstkonferansen 2009 for å planlegge og gjennomføre denne første store felleskonferanse, hvor tema var implementering. NAKMI har også bidratt i arbeidet med å formulere Strategi for formidlingssamarbeid, som et ledd i å konkretisere metoder for sentrenes samarbeid om implementering.

På oppdrag fra - og i samarbeid med - RVTS-Vest ble det i 2009 gjennomført en rekke endagsseminarer om løsningsfokusert arbeid blant innvandrere (Førde, Bergen og Stavanger). Videre er RVTS-Øst invitert inn i programkomiteen for NAKMIs samarbeidsseminar med Norsk Psykologforening og Norsk Psykiatrisk forening.

Forskning

NAKMIs forskning er tverrfaglig og profilert med utgangspunkt i tildelingsbrev i 2009 fra Helsedirektoratet. Av de fem viktigste temaer innenfor fagfeltet minoritets-helse - levekår/sosiale helsedeterminanter, helsetilstanden hos minoritetsbefolkninger, rettigheter til helsetjenester, tilgang til helsetjenester og kvalitet på helsetjenester - er hovedfokus i NAKMIs forskningsprosjekter særlig på de to siste temaområder, tilgang og kvalitet, med konsultasjon, kommunikasjon og konseptualisering som sentrale studiefelt.

Teoretisk tar de fleste forskningsprosjekter derfor utgangspunkt i et samhandlingsperspektiv og undersøker her-og-nå situasjoner på mikro- og individnivå. Mål for NAKMIs forskning er å påvirke praksis; bedre kvaliteten på helsetilbudet gjennom å forbedre tilgangen til helsetjenestene for migrant-minoriteter, øke kunnskapen om det norske helsevesenet i innvandrerbefolkninger samt styrke pasient-helsepersonell-forholdet. Forskningens direkte målgrupper - helsepersonell og minoritetsbefolkninger - forstås som aktive subjekter og involvering og "eierskap" i prosjektene tilstrepes. Denne vektlegging gir rom for anvendelse av både målgruppenes egne (emiske) perspektiver og av vitenskapelige (etiske) perspektiver. Metodisk vektlegges tilnærminger som bygger opp om det teoretiske ståsted gjennom å tilstrepe en kombinasjon av kvantitative og kvalitative metoder, gjerne kombinert med praksisrettet og deltakende forskning.

NAKMI har i 2009 hatt syv forskningsprosjekter som i hovedsak bygger på disse prinsipper. Flere av prosjektene har eksterne samarbeidspartnere - ved Oslo universitetssykehus, nasjonalt eller internasjonalt.

Post doctor project: *Polish Labor Migrants' Health – A Quantitative and Qualitative Study of Polish Immigrants in Oslo*

Mål: Undersøke om polske arbeidsmigranter i Oslo selv opplever endringer i sin helsetilstand etter de kom til Norge, med spesielt fokus på sosial helse.

Bakgrunn: De siste år er det kommet et stort antall polske arbeidsmigranter til Norge og andre europeiske land. Det vites lite om helsesituasjonen blant disse og hvordan deres forhold til og bruk av helsetjenestene i oppholdslandet er. Post doktorprosjektet er en komparativ videreføring av tilsvarende prosjekter utført henholdsvis i Irland og Storbritannia. I dette prosjektet undersøkes det om migrantene møter særlige vanskeligheter og hindringer i forbindelse med å oppsøke helsetjenestene i Norge. Også moralske aspekter ved de polske arbeidsmigranternes helse undersøkes ut fra en forståelse av at livsstil avhenger av valg som igjen er basert på et verdssystem.

Metode: Spørreskjemaintervju av polske arbeidsmigranter av begge kjønn, særlig om endret livsstil (matvaner, fritid, seksuell liv, fysisk aktivitet, røyking og drikking av alkohol), men også om bruk av helsetjenester.

Fremdrift: Feltarbeid, innsamling og analyse av data er gjennomført i samsvar med fremdriftsplanen. En bok på engelsk, en artikkel på polsk og en på engelsk er påbegynt.

Publiseringer: En bok om polske arbeidsmigranter i Irland, Stor-Britania og Norge, og forskningsresultater presentert på en rekke seminarer og konferanser og publisert i vitenskapelige polsk og internasjonale tidsskrifter.

Prosjektleder: Post.dok. Elzbieta Anna Czapka

Samarbeidspartner: Polsk forening i Norge

Finansiering: NAKMI.

PhD prosjekt: Arvelige tilstander, inngifte og genetisk veiledning: Oppfatninger, dilemmaer og utfordringer for pakistansknorske familier og norsk helsepersonell

Mål: Fremskaffe ny kunnskap om tilgang til og håndtering av genetisk informasjon blant pakistansknorske familier med medfødte tilstander og risiko for å få dette, som kan brukes i planlegging og gjennomføring av genetisk veiledning og i forhold til tjenester i forbindelse med reproduktiv helse.

Bakgrunn: Det finnes ikke tidligere forskning i Norge om genetisk veiledning av pasienter med minoritetsbakgrunn, men en liknende studie er gjennomført i England (Shaw 2009). Bakgrunn for prosjektet er egne studier blant pakistansknorske familier med funksjonshemmede barn og et prosjekt om unge voksne med psykisk utviklingshemning og minoritetsbakgrunn. Utgangspunktet for prosjektet er også nasjonal og internasjonal forskning samt Stoltenbergs epidemiologiske undersøkelse fra 1998 av alle barn født i tidsrommet 1967 til 1993, som viser at pakistanere har økt forekomst i forhold til å få barn med medfødte misdannelser, dødfødte barn og spedbarnsdød, og at dette skyldes at inngifte gir økt risiko. Hvis mor og far er fetter og kusine er risikoen for at barnet skal dø i første leveår to til tre ganger høyere og risikoen for medfødte misdannelser er fordoblet. Pakistansknorske familier praktiserer i stor grad slektskapsbaserte ekteskap.

Metode: Observasjon, intervju av leger og pasienter/familier samt personer i flere ulike pakistanske miljøer. Journalgjennomgang.

Fremdrift 2009: Skrivning av monografi, ferdigstilles i 2010.

Publisering: Publiseres som PhD avhandling ved Det medisinske fakultet, UiO

Prosjektansvarlig: PhD Torunn Arntsen Sajjad

Prosjektleder/veileder: Prof. Benedicte Ingstad, UiO, prof. Thomas Hylland Eriksen, UiO.

Finansiering: Norges forskningsråd.

PhD prosjekt: *Innvandrerens bruk av fastlegeordningen – Hva skiller innvandrere og norsk fødte personer ved bruk av fastlegeordningen?*

Mål: Bidra til bedre tilpassede helsetjenester, øke helsekunnskap blant pasienter med innvandrerbakgrunn, fremme forslag til tiltak som kan forbedre informasjonen om helsesystemet og bidra til at innvandrergruppene bruker og forholder seg til fastlegen.

Bakgrunn: Evalueringen av fastlegeordningen (NOU 2005:3) gir bare i begrenset grad kunnskap om hvordan fastlegeordningen fungerer for ”spesielle grupper”. HUBRO-undersøkelsen har funnet relevante forskjeller i bruk av allmennlegevakt. Det er særlig konsekvensen for innvandrere av å falle utenfor ”fastlegeordningen” som er bakgrunnen for dette prosjektet. Dette vanskeliggjør en samordnet behandling med preg av kontinuitet, utnyttelse av ressursene, trygge og sikre medisinske oppfølgingsrutiner til den enkelte og et helsesystem som fremmer helhet.

Metode: Prosjektet inkluderer både kvalitative (del 1 av studien) og kvantitative (del 2 av studien) metoder. Del 1 inkluderer litteratursøk, intervjuer med 13 fastleger i Osloområdet og 13 representanter fra de største innvandrerbefolkningene i Norge. Del 2 er en kvantitativ analyse som er basert på registerdata. SPSS vil bli brukt som analyseverktøy i denne del.

Fremdrift 2009: Del 1 (kvalitativ del) av studiet er ferdig. Intervjuene med både fastleger og innvandrerrepresentanter er gjennomført og materialet analysert. To artikler på engelsk er skrevet med utgangspunkt i Del 1 og sent til internasjonale tidsskrifter med fagfelleevaluering. En workshop ble arrangert ved Metropolitiskonferansen i DK og det presenterte materialet er publisert. Del 2, analyse av intervjudata og registerdata er påbegynt. En artikkel på norsk er skrevet og akseptert til publikasjon i Utposten i 2010.

Publisering: I alt fire artikler vil bli publisert i internasjonale tidsskrifter med fagfelleevaluering, hvorav to er sent til vurdering. Sammen vil de utgjøre PhD avhandling ved Det medisinske fakultet, UiO.

Prosjektleder: PhD Ursula-Georgine Småland Goth

Hovedveileder: Prof. John Erik Berg, Høyskolen i Oslo

Biveiledere: Karin Harsløf Hjelde, NAKMI, og prof. Bjørn Myrvang, OUS/UiO

Samarbeidspartnere: Førsteamanuensis Haci Akman, UiB, Rådet for innvandrerorganisasjoner ved Oslo Rådhus.

Finansiering: Helse og Rehabilitering, Nasjonalforeningen for folkehelse.

PhD prosjekt: *Intercultural medical communication under the “microscope”. A comparative study of Norwegian hospital physicians’ communication patterns in consultations with migrant patients and Norwegian patients respectively*

Mål: Å fremskaffe ny og anvendbar kunnskap om klinisk interkulturell kommunikasjon ved sykehus.

Bakgrunn: Eksisterende forskning tyder på at det er flere misforståelser, dårligere etterlevelse og mindre tilfredshet hos deltagerne i interkulturelle konsultasjoner. Kulturelle forskjeller når det gjelder sykdomsatferd og forventninger til legekonsultasjoner, samt språklige barrierer, kan gjøre det vanskeligere for pasienten å uttrykke sitt anliggende både i form av symptombeskrivelser og emosjonelt ladede bekymringer, og også vanskeligere for legen å møte disse på en god måte. Per i dag vet vi lite om hvordan disse forskjellene utspiller seg i samhandlingen i konsultasjonsrommet.

Metode: Utvalget består av videoopptak av 39 konsultasjoner på sykehuset med både kvinnelige og mannlige migrantpasienter med varierende norskkunnskaper og deres norske sykehusleger. Kontrollgruppen består av videoopptak av 39 sykehuskonsultasjoner med norske pasienter og deres norske sykehusleger. Materialet skal analyseres ved bruk av to forskjellige metoder for mikroanalyse av interaksjon/kommunikasjon.

Fremdrift 2009: Fått tilgang til og klargjort datamaterialet. Ferdigstilt et forprosjekt hvor videoopptak av 10 konsultasjoner ble analysert. Foreløpige resultater ble presentert på en internasjonal kongress i oktober 2009. Har begynt forskerutdanning ved Medisinsk fakultet i UiO. Deltatt på forskningsmøter ved Avdeling for atferdsfag, Med. Fak., UiO

Publisering: Det skal publiseres tre artikler i internasjonale tidsskrifter med fagfelleevaluering som samlet skal utgjøre en PhD avhandling ved Det medisinske fakultet, UiO

Prosjektleder: PhD Emine Kale

Hovedveileder: Prof. Arnstein Finset, Institutt for Medisinsk Basalfag, Med. Fak. UiO

Biveiledere: Prof. Pål Gulbrandsen ved A-Hus og Dr. philos. Karin H. Hjelde, NAKMI

Samarbeidspartnere: Kommunikasjon-forskningsgruppe ved Avd. for atferdsfag ved Medisinsk fakultet og forskergruppen Oslo Communication in Healthcare Education and Research (OCHER), Phd Jennifer Gerwing ved University of Victoria, Canada.

Finansiering: NAKMI

Forskningsprosjekt: *Marriage Practices and Health in Norway*

Mål: Målet med prosjektet er å undersøke mulige sammenhenger mellom ekteskapspraksiser og helse i Norge

Bakgrunn: Prosjektet inngår som del av og i samarbeid med professor Rashmi Singla, Roskilde Universitet, Danmark, og hennes pilotforskningsprosjekt: "Intermarriages, Life-course and Psychosocial Intervention. Fokus vil være på ekteskap innenfor minoritetsgrupper og på tvers av majoritets-, og minoritetsgrupper. Prosjektet vil rette oppmerksomheten mot spenninger, pressmiddel, maktutøvelse og maktstrukturer mellom individer som inngår ekteskap, og mellom de aktører som inngår i deres sosiale nettverk (bla. familie både i Norge og i opprinnelseslandet), samt politiske aktører som influerer ekteskapsdiskursen.

Metode: Metodisk er prosjektet delt i to deler, en kvantitativ og en kvalitativ. Den kvantitative delen vil se nærmere på data om ekteskap generelt og transnasjonale ekteskap spesielt fra SSBs befolkningsstatistikk og fra UDI. Den kvalitative delen vil omfatte intervjuer og collaborative enquiries (Reason et. al. 1995) med mellom 10 og 15 personer, som enten er i ferd med å gifte seg, er i et ekteskap eller har brutt et ekteskap, for å undersøke hvordan individer beskriver sine liv og sin helse innenfor ulike ekteskapsrelaterte kontekster

Fremdrift 2009: Påbegynt prosjektbeskrivelse og litteraturgjennomgang, to møter med prof. Singhla.

Prosjektleder: Claire Mock-Muñoz de Luna

Samarbeidspartnere: Prof. Rashmi Singhla, Universitetet i Roskilde, Danmark.

Finansiering: NAKMI

Forskningsprosjekt: *Research review on important public health problems among immigrants in Norway*

Mål: Samle og lage en oversikt over etablert kunnskap om folkehelseproblemer blant innvandrere, identifisere metodologiske utfordringer og hull i forskningsfeltet.

Bakgrunn: Det finnes ingen systematisk oversikt over forskningen innenfor minoritetshelsefeltet i Norge. Det er behov for kunnskap om hva det er forsket på, hvilke hovedfunn og konklusjoner som er gjort og hvilke områder hvor forskning mangler. Syntetisering av kunnskap gjennom litteraturgjennomgang av tidligere forskning er viktig for tilrettelegging for kunnskapsutvikling og utveksling mellom forskere, helsepersonell og brukere av helsetjenester. Kunnskap om dette vil kunne anvendes som utgangspunkt og referansegrunnlag for pågående og fremtidige forskningsprosjekter.

Metode: Systematisk gjennomgang av forskningslitteratur om minoritetshelse i Norge.

Fremdrift 2009: Forskningspublikasjoner ble identifisert, utvalgt og organisert i seks hovedkategorier i databasen Reference manager. En gjennomgang er skrevet for emnene

Lifestyle and diet related disorders og publisert som faktaark på mighealth.net. Rapporten er påbegynt.

Publisering: Publiseres som artikkel i internasjonalt tidsskrift med fagfelle vurdering, på engelsk i rapport i NAKMIs skriftserie og som presentasjoner på internasjonale konferanser. Publiseres også som oversiktsartikler for hvert tema på nettstedet mighealth.net.

Prosjektleder: Dawit Abebe Shawel

Samarbeidspartnere: Karin Harsløf Hjelde, Thor Indseth og Claire Mock-Muñoz de Luna

Finansiering: NAKMI

Forskningsprosjekt: Udokumenterte migranter og deres forhold til helsetjenestene i Oslo

Mål: Prosjektet har som mål å fremskaffe kunnskap om sammenhengen mellom ulovlig opphold i Norge og kjennskap til og bruk av helsetjenestene i Oslo-området med det todelt siktemål å bidra til 1) å belyse udokumenterte migranternes velferd, helseproblemer og helseadferd, 2) å belyse fagetiske dilemmaer blant helsepersonell.

Bakgrunn: Bakgrunnen for dette prosjektet er en kvantitativ undersøkelse utført av International Centre for Migration and Health (ICMH) i Genève og en forespørsel til NAKMI om samarbeid med denne organisasjonen om en tilsvarende undersøkelse i Norge. NAKMI påtok seg dette arbeid på bakgrunn av at et økende, men ukjent, antall migranter oppholder seg ulovlig i Norge uten rettigheter til arbeid, stønad eller bolig, bortsett fra ventemottak utenfor Oslo, med ukjent helsestatus og med uklare helserettigheter.

Metode: Metodisk er prosjektet en kvalitativt orientert, norsk tilpasset utgave av ICMH's intervjuundersøkelse. Ialt ble 15 udokumenterte migranter og 15 helse- og omsorgsarbeidere intervjuet med ICMH's oversatte spørreskjemaer som intervjuguide.

Fremdrift 2009: Materialet er skrevet ut og rapporten ferdigstilt

Publisering: Publisert i rapporten "Jeg er alltid bekymret" om udokumenterte migranter og deres forhold til helsetjenestene i Oslo, NAKMIs skriftserie om minoriteter og helse 1/2010. Publiseres på engelsk i en fagfelle vurdert antologi *Irregular Migration in a Scandinavian Perspective* ved Aalborg University, Danmark, høsten 2010.

Prosjektleder: Karin Harsløf Hjelde

Prosjektmedarbeidere: Kirsti Jareg, Elzbieta Czapka, Ingunn Gilje, Dagne Williams

Samarbeidspartnere: International Centre for Migration and Health (ICMH), Genève, Norsk Organisasjon for Asylsøkere (NOAS) og Avdeling for migasjonshelse (AFM) ved Oslo universitetssykehus, Ullevål

Finansiering: NAKMI

Utvikling

Kvalitetssikringsprosjekt: *Bedret krysskulturell kommunikasjon i medisinsk nødmeldetjeneste (113) "AMK-prosjektet"*

Mål: Utvikle kunnskapsbaserte, konkrete anbefalinger og undervisningsverktøy som kan bidra til bedret kommunikasjon mellom oppringer med minoritetsspråklig bakgrunn og operatør i den medisinske nødmeldetjenesten.

Bakgrunn: Etter henvendelse fra Akuttmedisinsk kommunikasjonsentral (AMK) ved Oslo universitetssykehus, Ullevål, ble det i 2008 startet et kvalitetssikringsprosjekt ved AMK-sentralen. Prosjektet har fire deler: 1) Analyse av opptak av et utvalg reelle samtaler etter oppringning til nødmeldetjenesten for å lokalisere vesentlige problemområder og eksempler på god og effektiv kommunikasjon. 2) I samarbeid med Nasjonalt kompetansesenter for helsetjenestens kommunikasjonsberedskap (KoKom) i Bergen og Primærmedisinsk verksted (PMV) i Oslo å produsere og analysere 25 simulerte samtaler basert på scenarioer der øyeblikkelig hjelp synes påkrevet. Scenarioene er dels utviklet ved AMK-sentralen, dels i gruppearbeid med innvandrere fra Vest-Afrika, Pakistan, Somalia, Midt-Østen. Bakgrunnen for denne delen av prosjektet er dels å prøve ut simulerte samtaler som metode (sammenlignet med reelle samtaler), dels å finne flere eksempler på problemområder så vel som god og effektiv kommunikasjon. 3) Utvikling av anbefalinger og undervisningsverktøy (fortrinnsvis nett-basert). 4) Et forskningsprosjekt for å evaluere effekten av undervisningsopplegget.

Metode: Mikro-analyse av opptak fra telefonsamtaler, reelle og simulerte. Funn fra disse undersøkelsene vil sammenholdes og danne grunnlag for utvikling av et nett-basert undervisningsopplegg.

Fremdrift 2009: I løpet av 2009 er et strategisk utvalg av 10 reelle samtaler analysert (Thor Indseth, Ela Czapka). Det er også gjort opptak av 25 simulerte samtaler i samarbeid med PMV og KoKom. Disse vil bli analysert i 2010. Det er videre avholdt fem halv-dags kurs ved AMK på bakgrunn av de foreløpige funn fra undersøkelsen: 5. juni, 15. september, 13. oktober, 20. oktober og 24. november.

Publisering: Det vil bli utarbeidet en rapport fra prosjektet i samarbeid med KoKom og AMK. Denne danner grunnlag for utvikling av nettbasert undervisningsmaterieell for AMK operatører.

Prosjektleder: Arild Aambø.

Samarbeidspartnere: Thor Indseth, KoKom, Primærmedisinsk verksted (PMV), Dr. Jennifer Gerwing, University of Victoria, Canada (utvikling av analysemetoder), Vivian Luth-Hanssen, Brief Solutions (Utvikling av undervisningsopplegg).

Finansiering: NAKMI og KoKom.

Kvalitetssikringsprosjekt: Kvalitetssikring av tilbud til kvinner som gjennomgår rehabiliteringsprogram og/eller blir deinfibulert etter KLL

Mål: Å evaluere behandlingstilbudet ved lavterskelklinikk for å forbedre det kliniske tilbudet til kvinner som er kjønnslemlestet (KLL).

Bakgrunn: I 2004 ble det opprettet et lavterskeltilbud ved gynekologisk poliklinikk, Ullevål, for kvinner med senskade etter kjønnslemlesting. Per i dag er over 800 kvinner behandlet eller fått assistanse for sine problemer. De foreløpige resultatene av tilbudet virker lovende, men erfaringene er så langt ikke systematisert.

Metode: Prosjektet vil samle og bearbeide journaldata fra behandlingstilbudet. Målgruppen er alle kvinner som har søkt hjelp ved lavterskeltilbudet ved gynekologisk poliklinikk, Ullevål i perioden 2004 til og med 2009.

Fremdrift: Prosjektbeskrivelse er skrevet og det er søkt om tillatelse til å bruke journaldata

Publisering: En engelskspråklig artikkel planlegges publisert i tidsskrift med fagfelle vurdering

Prosjektleder: Sara Kahsay

Veileder: Karin Harsløf Hjelde

Samarbeidspartner: Gynekologisk poliklinikk, Oslo Universitetssykehus, Ullevål

Utviklingsprosjekt: Deconstructing Violence in a Norwegian-Pakistani community in Norway

Mål: Å undersøke to problemstillinger: Motvilje mot å snakke om vold og mangelen på felles begreper om vold.

Bakgrunn: Pakistansk kvinneforening (PKF) kontaktet i 2006 NAKMI og ba om bistand til å utvikle et prosjekt som undersøkte tematikken vold i hjemmet i det pakistanske miljøet i Oslo.

Metode: Collaborative enquiry (Reason et al., 1995) ble brukt. Kvinnene fortalte sine og andres historier om vold og diskuterte og skrev ned hva ved historiene de anså som vold. Det ble brukt tolker på møtene/intervjuene. På oppfølgingsmøte ble de nedskrevende historiene presentert og forskerne presenterte sin forståelse / kategorier om vold utledet fra gruppens tidligere diskusjoner.

Fremdrift 2009: Prosjektet ble presentert på COST Action network meeting on Intimate Partner Formation, Oslo, Oktober 2009. Artikkel skrives i et samarbeid mellom Arild Aambø og prof. Manuell Ramirez Gomez fra Universitetet i Sevilla, Spania, om metoden brukt i prosjektet.

Prosjektansvarlig: Arild Aambø

Prosjektleder: Claire Mock-Muñoz de Luna

Samarbeidspartnere: Primærmedisinsk verksted og Pakistansk kvinneforening

Finansiering: NAKMI

Utviklingsprosjekt: *Kultur, kontekst og psykopatologi; Manual for diagnostisk intervju basert på kulturformuleringen fra DSM-IV*

Mål: Tilby et verktøy til klinikere innenfor psykiske helsetjenester for å bidra til bedre kvalitet på psykiatriske og psykologiske utredninger i flerkulturelle behandlingssammenhenger.

Bakgrunn: Behandlere innen psykiske helsevern ser det ofte som en utfordring å diagnostisere og behandle pasienter med en annen sosio-kulturell bakgrunn enn dem selv og etterlyser transkulturell kompetanseheving. Kulturformuleringene i den diagnostiske psykiatriske manualen DSM-IV gir forslag til måter å utforske den sosio-kulturelle konteksten for minoritetspasienter med psykiske problemer. I Sverige ble det på grunnlag av den amerikanske originalversjonen av DSM-IV utviklet en manual med konkrete spørsmål for å kartlegge pasientenes sosio-kulturelt baserte forståelse av sine psykiske plager.

Metode: Oversette, bearbeide og tilpasse den svenske manualen til norske forhold. Samarbeide med Norsk Psykolog Forening og Norsk psykiatrisk forening for distribuering til deres medlemmer og for implementering.

Fremdrift 2009: I samarbeid med Norsk Psykolog Forening og Norsk psykiatrisk forening er det søkt og mottatt midler fra Helsedirektoratet til utgivelsen av manualen. Manualen "Kultur, kontekst og psykisk helse" er oversatt, bearbeidet og ferdigstilt. Forventes utgitt februar 2010.

Prosjektledere: Emine Kale og Kirsti Jareg

Samarbeidspartnere: Norsk psykologforening, Norsk psykiatrisk forening, Transculturelt Centrum Stockholm, 07-Design og Thor Indseth

Finansiering: Helsedirektoratet og NAKMI

Fagutviklingsprosjekt: Kultur, kontekst og psykisk helse. Samarbeid med fagforeningene Norsk psykiatrisk forening (NpF) og Norsk psykologforening (NPF)

Mål: Bidra til at fagforeningene har økt bevissthet om og kultur-kompetanse/sensitivitet i sitt faglige arbeid i forhold til medlemmer. Å bidra til å 'mainstreame' minoritetsperspektivet innenfor foreningenes fagfelt.

Bakgrunn: Profesjonelle klinikere innenfor psykisk helsevern etterlyser mer kompetanse om temaer innen transkulturelle psykiatri/psykologi som de ikke får gjennom sine profesjonsutdanninger. Det synes å være et behov for å integrere minoritetsperspektiv både i spesialistutdanningene og annet fagutviklingsarbeid som foreningene gjør.

Metode: Etablere samarbeid med NPF og Transkulturelt utvalg ved NpF for å komme i dialog og lage forpliktende samarbeidsrutiner for å oppnå målene.

Fremdrift 2009: I 2009 har vi samarbeidet spesielt om to konkrete prosjekter: Felles årlig seminar og søknad om økonomisk støtte til utgivelse og distribusjon av en manual for diagnostisk intervju.

Prosjektleder: Emine Kale og Arild Aambø

Samarbeidspartnere: NPF, Forening for interkulturell psykologi (FIP) og Transkulturelt Utvalg ved NpF

Finansiering: NAKMI

Utviklingsprosjekt: Utvikling av metoder for formidling av tilpasset kunnskap mot kjønnslemlestelse

Mål: Utvikling og utprøving av ulike metoder for formidling av kunnskap med det endelige mål å øke kunnskapen blant helsepersonell og endre praksis i berørte befolkninger

Bakgrunn: Erfaring fra klinisk arbeid med kvinner som er kjønnslemlestet tilsier at det er mye ambivalens i forhold til denne tradisjonelle praksis og motstridende press innad i berørte grupper og utefra fra samfunnet. Det er derfor en utfordring å formidle kunnskap på en faglig velfundert, sosialt og kulturelt tilpasset måte som kan føre til endring i praksis – både hos helsepersonell og berørte grupper – samtidig som emosjonelle sider ved denne problematikk blir ivaretatt.

Metode: Nettverksgruppe for jenter og gruppearbeid med unge kvinner som er kjønnslemlestet, seminarer for helsesøstre, jordmødre, sykehuspersonale, barnevertjeneste, politi og byråkrater, delta ved planlegging og gjennomføring av opplysningsfilm-prosjekter,

kartlegging av organisasjoners arbeid mot kjønnslemlestelse, delta i ressursgrupper om temaet, rådgivning i forbindelse med undersøkelse av barn etter anmodning fra barnevern.

Fremdrift: Det er dannet en nettverksgruppe av 'ressursjenter' fra tre ulike Afrikanske land. Det er dannet tre kvinnegrupper som hver har hatt tre samlinger i samarbeid med psykolog. Ialt 20 undervisningssamlinger på fylkesnivå for ovennevnte faglige målgrupper. Deltatt i ressursgruppe på myndighetsnivå.

Prosjektleder: Sara Kahsay

Samarbeidspartnere: NKVTS, RVTS Øst, Grønland helsestasjon, Barneavd. OUS Ullevål, FENRIS filmselskap, MEDIALINK

Finansiering: NAKMI

Internasjonalt utviklingsprosjekt: Eritrea/Fokus (Forum for women and development)

Mål: Gi unge jenter og mødre makt over sin tilværelse (empowerment) slik at kjønnslemlestelses-praksisen opphører.

Bakgrunn: Kjønnslemlestelse praktiseres i 28 Afrikansk land. Eritrea er ett av disse. På landsbasis er om lag 87 prosent av alle eritreisk kvinner utsatt for kjønnslemlestelse. I samarbeide med FOKUS har det blitt igangsatt et informasjonsprosjekt som vektlegger lovforbudet og de helsemessige konsekvensene av kjønnslemlestelse.

Metode: Drive informasjonsarbeid om hvordan bidra til å stoppe kjønnslemlestelse i Eritrea. Rekruttere unge gutter og jenter for å spre informasjon til berørte grupper.

Fremdrift 2009: Samarbeidsmøter fire ganger i 2009. Rådgivning og arbeide med informasjonsspredning og rekruttering. Det er blitt skrevet en rapport om informasjonsarbeidet. FOKUS-møte med bistandsminister Erik Solheim.

Prosjektleder: Sara Kahsay

Samarbeidspartner: FOKUS

Finansiering: FOKUS

Nettverksutviklingsprosjekt: Norsk nettverk for migrantvennlige sykehus

Mål: Å stimulere til nettverksdannelse for implementering av Amsterdamkonvensjonen i norsk spesialisthelsetjeneste.

Bakgrunn: Prosjektet er basert på EU-prosjektet Migrant Friendly Hospitals (2002-2005) som involverte 12 sykehus i like mange land. Det opprinnelige prosjektet, som ble finansiert av EU og ledet av Ludvig Boltzmann-instituttet i Wien, videreføres nå som ett nettverk: ”Task Force on Migrant Friendly and Culturally Competent Health Care” (TF on MFCCH), og er nå organisert under Health Promoting Hospitals/WHO (www.mfh-eu.net). NAKMI er invitert inn som Norges representant i dette nettverket, og det er utviklet et norsk nettverk av migrantvennlige sykehus hvor det i 2008 ble gjennomført en kartlegging av ’migrantvennlighet’. Rapport fra dette arbeidet finnes på NAKMIs hjemmeside.

Metode: Nettverksutvikling og kartlegging (MFQQ – Migrant Friendly Quality Questionnaire, kortversjon, på norsk).

Fremdrift 2009: Resultater fra kartleggingen ble presentert for nettverksmedlemmer ved NAKMIs mini-seminar 3. november 2009. Det vurderes å koble det norske nettverket opp mot Health Promoting Hospitals i Norge.

Prosjektleder: Claire Mock-Muñoz de Luna

Samarbeidspartnere: St. Olavs hospital, Tiller DPS (Helse Midt), Sykehuset Sørlandet og RVTS Sør (Helse Sør-Øst), Oslo universitetssykehus, Ullevål (Helse Sør-Øst), Stavanger Universitetssjukehus, Psykiatrisk klinikk (Helse Vest)

Finansiering: NAKMI

Formidling

NAKMI s formidlingsprosjekter - og store deler av formidlingen generelt - tar sikte på å nå ut i praksisfeltet og har både helsepersonell, helseledere og personer med minoritetsbakgrunn som målgruppe. Formålet er særlig kompetanseheving blant helsepersonell i deres arbeid med minoritetspasienter, men også heving av kunnskap blant minoriteter når det gjelder helserettigheter, om helsesystemet og om viktige sykdommer blant migrantminoriteter.

Kompetanseheving i feltet transkulturell psykologi/psykiatri

Mål: Målet med prosjektet er 1) å bidra til å øke kompetanse hos klinikere innen dette feltet ved å arrangere kurs/seminarer, 2) å skape et nettverk for klinikere for faglig inspirasjon og fagutvikling og 3) å lage en tradisjon for faglig treffpunkter.

Bakgrunn: I Norge er feltet transkulturell psykologi/psykiatri relativt lite kjent blant klinikere selv om behovet for den type kunnskap er økende og lenge har vært erkjent. I Oslo hvor behovet er størst er det også økende etterspørsel etter seminarer/kurs fra både primær- og spesialisthelsetjenestene innen psykisk helsevern.

Metode: Å organisere et årlig seminar primært for klinikere innen spesialisthelsetjenestene med fokus på et relevant klinisk tema belyst ut fra et kulturelt perspektiv i faglig samarbeid med ledende fagfolk innen sitt felt ved McGill University.

Å fortsette samarbeidet med Søndre Oslo DPS for å arrangere et årlig grunnkurs innen transkulturell psykologi/psykiatri for alle ansatte ved Psykiatridivisjonen ved OUS.

Fremdrift 2009: For andre gang ble det holdt et årlig seminar om tema "Samliv og foreldreskap i et kulturelt perspektiv. Relevans for klinisk praksis" den 23. og 24. november 2009 med invitert foreleser fra Dept. of psychiatry, McGill University. Det ble holdt et seminar 17.-18. september med tittelen "Grunnkurs innen transkulturell psykiatri/psykologi" for alle ansatte ved Psykiatri divisjonen ved OUS.

Prosjektleder: Emine Kale

Samarbeidspartnere: Mc Gill University, Norsk Psykiatrisk Forening og Norsk Psykologforening, RVTS-Øst, Søndre Nordstrand DPS, seksjon for utdanning og fagutvikling i psykiatrisk divisjon, OUS, Ullevål.

Finansiering: NAKMI

KonturTidsskrift nr. 15, Temanummer om enslige mindreårige asylsøkere

Mål: Målet med temanummeret er å bidra til en kunnskapsbasert debatt om mottakelsen og oppfølgingen av enslige mindreårige som søker asyl i Norge.

Bakgrunn: Enslige mindreårige asylsøkere er ungdom og barn som kommer til Norge alene, uten foreldre eller andre foresatte, for å søke vern og opphold i landet. Denne gruppen asylsøkere har vært mye omtalt i mediene det siste året, særlig i forbindelse med økt tilstrømning bl.a. fra Afghanistan. Dette har ført til ekstra press på mottaksapparatet og til politisk debatt om tiltak for å begrense tilstrømningen, f.eks. gjennom etablering av barnesentre i Afghanistan. Temanummeret inneholder i sin helhet bidrag fra forskere og fagpersoner som jobber med denne gruppen i Norge og Storbritannia (London).

Metode: Innhenting og redigering av artikler, distribusjon til EMAS-mottakssentre og andre relevante institusjoner. Arrangering av debattmøte på Litteraturhuset 26. november 2009, med presentasjoner fra Berit Berg, NTNU; Yesim Deveci, DOST, London, UK; Emad Al Rozzi, HiO.

Fremdrift 2009: Temanummeret ferdigstilt, utgitt, lansert og distribuert.

Prosjektleder: Claire Mock-Muñoz de Luna

Samarbeidspartnere: Ansvarlig redaktør Jan Egil Nordvik, KonturTidsskrift

Finansiering: NAKMI, Helsedirektoratet og Norsk Kulturråd.

Norsk tidsskrift for migrasjonsforskning

Mål: Drifte og videreutvikle en publiseringskanal for vitenskapelige artikler innen migrasjonsforskningsfeltet.

Bakgrunn: Norsk tidsskrift for migrasjonsforskning (NTM) er et flerfaglig vitenskapelig tidsskrift med fagfelle vurdering som utgis to ganger i året av Tapir akademiske forlag med støtte fra Norsk forskningsråd (NFR). Redaktøransvaret deles mellom Hakan G. Sicakkan IMER, Bergen og Nora Alhberg NAKMI. Sistnevnte har hatt permisjon fra redaktørstillingen i hele 2009. NAKMI har ansvaret for redaksjonssekretariatet.

Fremdrift 2009: I 2009 har det som planlagt utkommet to nummer av NTM, med i alt åtte vitenskapelige artikler, tolv bokmeldinger og to debattinnlegg. Det er lagt planer for omlegging til et Nordisk tidsskrift med nye redaktører og nytt redaksjonsråd. Antall innsendte bidrag har økt.

Redaktør: Hakan G. Sicakkan, IMER, UiB

Redaksjonssekretær: Thor Indseth

Eksterne samarbeidspartnere: IMER, UiB og Tapir akademiske forlag, samt skribenter og fagfeller fra en rekke ulike fagmiljøer i Norden.

Nettstedet: www.mighealth.net/no

Mål: Målet med formidlingsprosjektet er å utvikle og drifte en nettressurs om minoritetshelse.

Bakgrunn: Mighealthnet er en netteressurs for forskere og praktikere innen eller relatert til minoritetshelsefeltet. NAKMI har ansvaret for den norske delen av nettformidlingsprosjektet. Dette innebærer oppbygging, vedlikehold, redigering og kvalitetssikring av nettstedet www.mighealth.net/no.

Fremdrift 2009: Nettstedet har vært semi-åpent siden sommeren 2008, men ble offisielt åpnet i august 2009. Arbeidet med å legge ut relevante lenker, innhente og redigere tekstlige bidrag, og samle inn, organisere og legge ut lister over forskningslitteratur har fortsatt. Det er også nedlagt en særskilt innsats i forhold til å utarbeide oversikt over oversatt pasientinformasjon. I løpet av 2009 har NAKMI selv produsert en rekke introduksjonstekster til nettstedet. Høsten 2009 har det vært arbeidet med profilering av sidene på tre måter: 1) Strukturering av sidene på en måte som gir flere og sikrere treff, 2) Få lenker til mighealth.net på andre relevante nettsider og 3) få omtale av mighealthnet i trykt media. I løpet av året har nettstedet hatt om lag 300 000 sidebesøk.

Prosjektleder: Arild Aambø

Redaktør: Thor Indseth

Prosjektmedarbeidere: Ragnhild Spilker, Dawit Shawel og Claire Mock-Muñoz de Luna

Eksterne samarbeidspartnere: Internasjonal koordinator Mighealthnet: David Ingleby, Utrecht University, Department of Interdisciplinary Social Science. Det internasjonale mighealthnet-nettverket bestående av 16 samarbeidspartnere fra 16 ulike land i EU, samt eksterne skribenter fra en rekke fagmiljøer i Norge.

Nettstedet: www.nakmi.no

Mål: NAKMIs nettsted www.nakmi.no presenterer informasjon om både interne og eksterne minoritetshelserelaterte nyheter, seminarer, kurs, tilgjengelige ressurser og publikasjoner. Nettsidene informerer også om NAKMIs virke og alle NAKMIs egne publikasjoner legges ut.

Fremdrift 2009: Deler av innholdet på nakmi.no er gradvis blitt sluset over til mighealth.net. Det er i løpet av 2009 blitt produsert litt mer enn to nyhetssaker i måneden i tillegg til informasjon om kurs seminarer og publikasjoner.

Redaktør: Thor Indseth

Pasientbrosjyre om tolk

Mål: Målet med pasientbrosjyren er å heve kunnskapen blant personer med minoritetsbakgrunn når det gjelder rettigheter til tolk, hvordan samtale med tolk og hva som er tolkens rolle. Det endelige målet er at denne kunnskapen vil øke kvaliteten på helsetjenester til personer med minoritetsbakgrunn.

Bakgrunn: Flere undersøkelser tyder på at det er underforbruk av tolker i helsetjenestene, og det er grunn til å tro at en god del pasienter ikke kjenner sine rettigheter og muligheter for å kunne tilegne seg viktig informasjon om egen helse. For å ivareta pasientrettighetene bedre, er det viktig at pasienter med minoritetsbakgrunn kjenner sine rettigheter. Parallelt med den økte satsingen på kunnskap om tolkebruk hos helsepersonell og tolker, er det viktig at også pasientene får kunnskap om tolkete samtaler. Hvis en tolket samtale skal holde høy kvalitet, er det en forutsetning at også pasientene vet hvordan de skal forholde seg i tolkete samtaler og hvem som har ansvar for å bestille og betale for tolk.

Metode: Utvikling av en nettbasert brosjyre til NAKMIs og Helsedirektorates hjemmesider. Oversatt til 24 språk. Brosjyren kan lastes ned av pasienter, fastleger og annet helsepersonell.

Fremdrift 2009: Brosjyren er sendt til trykkeri og kvalitetssikret av translatørene

Prosjektleder: Kirsti Jareg

Samarbeidspartner: Thor Indseth

Finansiering: Helsedirektoratet

Publikasjoner

Bøker/rapporter

Grønseth, Anne Sigfrid: Three approaches to the study of health, disease and illness; the strengths, NAKMIs skriftserie om minoriteter og helse, 2/2009

Hjelde, Karin Harsløf: ”Jeg er alltid bekymret”. Om udokumenterte migranternes forhold til helsetjenestene i Oslo, NAKMIs skriftserie om minoriteter og helse, 1/2010

Kale, E. og Jareg, K.: Kultur, Kontekst og Psykopatologi. Manual for diagnostisk intervju basert på kulturformuleringen fra DSM – IV, NAKMI, Norsk psykologforening og Norsk psykiatrisk forening

Jareg, K.: Ungdom med etnisk minoritetsbakgrunn – muligheter og utfordringer. Erfaringer og refleksjoner fra kurset Flexid. NAKMIs skriftserie om minoriteter og helse, 3/2009

Johansen, Else: Tverrfaglighet – en utfordring eller begrensning i medisinsk antropologi? NAKMIs skriftserie om minoriteter og helse, 1/2009

Spilker Ragnhild S, Indseth Thor, Aambø Arild: Tilstandsrapport: Minoritetshelsefeltet i Norge, 2009

Aambø, Arild: Helse og etnisitet, i Migrasjon og helse, Utfordringer og utviklingstrekk, Helsedirektoratet 2009

Aambø, Arild: Qiimee jirkaaga: “Respect your own body II”, Project on Female Genital Mutilation in Mogadishu, Somalia, Report from meetings in Nairobi 13th until 18th of August 2009, NAKMI 2009

Aambø, Arild: Mighealth.net, National Report Norway, 2009

Artikler

Goth, Ursula og John Berg: “Intercultural challenges of migrants in Norway with their general practitioner and with the Norwegian primary health care system” (sent til publisering)

Goth, Ursula, John Berg og Haci Akman: “The intercultural challenges of general practitioners in Norway with migrant patients” (sent til publisering)

Mölsä, Mulki; Hjelde, Karin Harsløf; Tiilikainen, Marja, “Changing Conceptions of Mental Distress among Somalis in Finland”, *Transcultural Psychiatry*, 47(2), 2010

Indseth, Thor: "Nytt nettsted om migranter og etniske minoriteters helse", *Utposten* nr 6, 2009

Mock-Muñoz de Luna: "The role of schools in migrant children's mental health, wellbeing and integration", *KonturTidsskrift* nr.15, 2009

Shawel, Dawit A: Introduction text on lifestyle and diet related disorders. *Mighealth.net*, October 2009

Shawel, Dawit A: Obesity, *Mighealth.net*, November 2009

Shawel, Dawit A: Diabetes, *Mighealth.net*, November 2009

Shawel, Dawit A: Diet and physical activity, *Mighealth.net*, December 2009

Spilker Ragnhild S.: Rus, *Mighealth.net*, Januar 2009

Spilker Ragnhild S.: Kønnslemlestelse / kvinnelig omskjæring, *Mighealth.net*, Mars 2009

Spilker Ragnhild S.: Introduksjon til det norske helsevesenet, *Mighealth.net*, Mai 2009

Arild Aambø, Claire Mock-Munõz de Luna, Elzbieta Czapka: Deconstructing Violence in a Norwegian-Pakistani Community in Norway– a Joint Effort to Enhance Pakistani Women's Quality of Life, www.costhome.eu

Aviskronikker/debattinnlegg/intervjuer etc

Kale, Emine: "En hverdag uten vern", *Tidsskrift for norsk psykologforening*, 2009

Kale, Emine: "Intervjue med Tor Levin Hofgaard, president ved NPF". Publisert på nettsidene til Tyrkisk Psykologforening, 2009

Abrahamsen, Pål: "Transkulturell psykiatri" (Intervju med Emine Kale), i *Metaforum*, Norsk forening for familieterapi, 2009

Dagens Medisin 26. februar 2009 (Intervju med Ursula G. Goth)

Høringsuttalelser

Ny nasjonal hivstrategi 2009, Helse- og omsorgsdepartementet, tilbakemelding på departementets utkast med fokus på minoritetshelse.

Norges 19/20. rapport til FN's rasediskrimineringskomite (CERD), Barne- og likestillingsdepartementet, skriftlig høring.

Undervisning, veiledning og foredrag

Undervisning

Institutt for allmenn- og samfunnsmedisinske fag (IASAM) UiO: Medisinerstudenter 10.semester. Innvandrerpasienten. 3 timer. 6.februar og 28.august. Arild Aambø og Sara Kahsay.

Institutt for medisinske adferdsfag, UiO: Medisinerstudenter 6.semester. Samtaler med tolk. 5.januar. Arild Aambø

Universitetet i Oslo, Medisin, migrasjonshelse, 6. februar 2009, Sara Kahsay

Høgskolen i Akershus, Jordmor-/sykepleierutdanningen, ”Kjønnslemlestelse”, 12. februar, 2009, Sara Kahsay

Høgskolen i Buskerud, Kompetanseløft kommunehelse-tjenesten, Videreutdanning for sykepleiere og vernepleiere, ”Forholdet mellom migrantpasienter og helsepersonell” og

Høgskolen i Oslo, Diakonova, avdeling for sykepleie, 2 ganger, + 2 ganger P- pille kurs for helsesøstre og jordmødre 13. mars og 30. mars 2009, Sara Kahsay

Høgskolen i Oslo. Videreutdanning i fysioterapi for barn. Kulturforståelse, kropp og funksjonshemming. 26. november, Torunn Arntsen Sajjad

Høgskolen i Oslo, Avd. for helsefag, 3. år, ”Kommunikasjon med migrantpasienter i forbindelse med fysioterapeutisk behandling”, 1 time, 8. des., Karin Harsløf Hjelde

Høgskolen i Buskerud, Kompetanseløft kommunehelse-tjenesten, Videreutdanning for sykepleiere og vernepleiere: ”Ulik forståelse av psykisk helse, sykdom og behandling”, 2 timer, 7. mai 2009, Karin Harsløf Hjelde

Diakonova: Helsesøsterutdanningen: Helsefaglige utfordringer i møte med migranter og etniske minoriteter i helsevesenet, og Ut av isolasjonen, 3 timer, 2. mars. Arild Aambø

Diavett: Masterprogram i familiebehandling: Løsningsorienterte samtaler med innvandrere. 5 timer 26. januar. Arild Aambø

Drammen kommune, Omsorgstjenester, ”Veien fra avmakt til mestring. Hvordan kan vi skape forståelse og best tilrettelegge tjenestetilbud til mennesker med minoritetsbakgrunn?” 3 timer, 30.november 2009, Emine Kale

Drammen kommune, Videreutdanning for sykepleiere og vernepleiere. ”Sykdom og kultur, og den kulturelle kroppen”. 3 timer. 7. mai 2009, Torunn Arntsen Sajjad

Fylkesmannen i Oslo og Akershus: Etterutdanning av helse og sosialarbeidere. Kan tradisjoner endres? Kommunikasjon i et kulturperspektiv. 75 min. 17. sept og 24 sept. Arild Aambø

Fylkesmannen i Telemark: Etterutdanning av helse og sosialarbeidere. Kan tradisjoner endres? Kommunikasjon i et kulturperspektiv. 45 min. Arild Aambø

Fylkesmannen i Østfold: Etterutdanning av helse og sosialarbeidere. Kan tradisjoner endres? Kommunikasjon i et kulturperspektiv. 75 min. 29. oktober Arild Aambø

Holte videregående skole, Ambulanse- og helsearbeidslinjen, ”Kjønnslemlestelse”, 7. Mai og 4. juni. 2009, Sara Kahsay

Norsk ergoterapiforbund. Etterutdanning av ergoterapeuter. Minoriteter og rehabilitering. 1 time. 14/5-09. Torunn Arntsen Sajjad

Oslo Universitetssykehus, Ullevål, Kvinneklinikken, Om Kjønnslemlestelse og arbeidet mot kjønnslemlestelse ved OUS fir jordmødre fra Finland, 24. April, 2009, Sara Kahsay

Politi høgskolen i Oslo, ”Hva er kjønnslemlestelse? Opprinnelse, kulturforståelse, historie, kommunikasjon, helsekonsekvenser. Hvordan jobber vi med forbyggende arbeid og hvilke helsetilbud finnes i Norge”, 26. mai og 14. september 2009, Sara Kahsay

Primærmedisinsk verksted (PMV): Informatørkurs. Helseopplysning om hiv/aids i grupper, 2 timer 29.juni Arild Aambø.

Rikshospitalet, LMS: Klinikksseminar, etterutdanning av helse- og sosialarbeidere: Innvandrerbefolkningen: Hvem er de og hvor syke er de? 9. september. Arild Aambø

Rosenholm voksenopplæring, Søndre Nordstrand, ”Kjønnslemlestelse, svangerskap og prevensjon, 12. januar, 16. mars og 11. mai 2009, Sara Kahsay

RVTS-Vest: Etterutdanning av helse og sosialarbeidere. Løsningsorienterte samtaler med innvandrere. 5 timer. Førde 27 mai, Bergen 28. mai og Stavanger 29 mai 2009.

Stavanger Universitetssykehus, Transkulturelt team ved Psykiatrisk avdeling
”Kultursensivitet i psykisk helsevern og kultursensitiv intervju”, 2 timer, 26. Mars 2009, Emine Kale

Sunnås sykehus, Etterutdanning av helse og sosialarbeidere: Smerter – En sosiosomatisk tilnærming. Sunnås sykehus 13. mai 2009, Arild Aambø

Rikshospitalet, LMS, Sykdom og behandling i et flerkulturelt perspektiv. 9. september. Arild Aambø

Søndre Nordstrand bydel, Etterutdanning av helse og sosialarbeidere: Smerter – En sosiosomatisk tilnærming 7. oktober 2009 Arild Aambø

Ullevål universitetssykehus, Etterutdanning for spesialsykepleiere. Å få barn når man er i slekt. 1 time. 19. oktober 2009, Torunn Arntsen Sajjad

Ullevål universitetssykehus/Høgskolen i Oslo, Etterutdanning i flerkulturelt helsearbeid. Profesjoners møte med funksjonshemmede i minoritetsfamilier. Hvilke reaksjoner, hva slags kompetanse? 2 timer. 5. november 2009, Torunn Arntsen Sajjad

Veiledning

Doktorgradstudent ved Fakultetsdivisjon Ullevål universitetssykehus, Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo, prosjekt Hva skiller innvandrere og norskfødte personer ved bruk av Fastlegeordningen? Hovedveileder (vår) / biveileder (høst): Karin Harsløf Hjelde

Doktorgradstudent ved Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo, prosjekt Intercultural Medical communication under the "microscope". Medveileder: Karin Harsløf Hjelde

Masterstudent i helsefagvitenskap ved Institutt for Sykepleievitenskap og helsefag, Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo, i forbindelse med masteroppgave "Rehabilitering av senskader etter kjønnslemlestelse". Medveileder: Karin Harsløf Hjelde

Masterstudent ved Institutt for psykologi, UiO, i forbindelse med masteroppgave om somalieres bruk av psykiske helsetjenester. Veiledning: Karin Harsløf Hjelde

Høyskolelektor ved Høgskolen i Oslo, Avd. for helsefag, i forbindelse med avdelingens forskningsprosjekt om Bedret kommunikasjon mellom fysioterapistudenter og pasienter. Veiledning: Karin Harsløf Hjelde

Foredrag

Goth, Ursula G.: Flow of Information – challenges and possibilities", Metropolis 2009, København, september 2009

Hjelde, Karin Harsløf: ”Ulike begreper om psykisk helse, sykdom og behandling – et medisinsk antropologisk perspektiv”, Grunnkurs i transkulturell psykiatri/psykologi, Oslo universitetssykehus, Ullevål sykehus, 17. sept. 09,

Hjelde, Karin Harsløf: ”Somalieres begrep om psykisk sykdom og behandling som eksempel”, Grunnkurs i transkulturell psykiatri/psykologi, Oslo universitetssykehus, Ullevål sykehus, 17. sept. 09,

Hjelde, Karin Harsløf, ”Ressurser og problemer – om enslige mindreårige flyktningers sammensatte livssituasjon og behov, sett fra deres ståsted”, Konferanse Enslige mindreårige og unge flyktninger – integrering, mestring og samhandling arrangert av IMDI nord og Viken senter, Narvik, 12. okt. 09

Hjelde, Karin Harsløf: ”Kulturell forståelse av alder og arbeidsevne”, Internopplæring NAVs legetjeneste, Oslo, 21. okt. 2009

Hjelde, Karin Harsløf: ”Minoritetshelseforskning: Nakmis forskningsprofil og pågående forskningsprosjekter”, NFR's Oslo site visit, Oslo universitetssykehus, Ullevål, 7. des. 09.

Indseth, Thor: ”Hva er Mighealthnet?”, Lanseringsseminar MigHealthNet, Oslo, 27. august, 2009

Indseth, Thor: ”AMK, Kommunikasjon, når innringer ikke er etnisk norsk”, Ullevål, Oslo, august, 2009

Jareg, Kirsti: ”Utfordringer ved bruk av tolk i psykisk helsevern”. Grunnkurs i transkulturell psykiatri/psykologi. Arr: Søndre Oslo DPS, NAKMi og SUF. Ullevål sykehus, 17. september

Kale, Emine: ”Kultursensivitet i psykisk helsevern og kultursensitivt intervju. Noen erfaringer” Nordreisa, 27. Januar 2009.

Kale, Emine: ”Kulturelle aspekter ved smerteopplevelse”. I seminaret om Kroniske smerter, Sykehuset Buskerud, Drammen 5.mai 2009

Kale, Emine: ”Kultursensitivt intervju – et verktøy som hjelper oss å fange opp sykdomsforståelse og kontekst hos pasienter med annen kulturbakgrunn”, Psykisk helse og kulturforståelse, Gaustad, Oslo 25.mai 2009

Kale, Emine: ”Kultursensivitet i psykisk helsevern og kultursensitivt intervju”, Oslo Universitetssykehus, Psykiatrisk divisjon, 18 sept. 2009.

Kale, Emine: ”Psychiatric care for ethnic minorities – Communication in intercultural therapy”, 29th Nordic Congress of Psychiatry. 26.sept. 2009.

Kale, Emine: ”Gravide og barselkvinner med minoritetsspråklig bakgrunn. Erfaringer fra NAKMI”, R-BUP Sør-øst, Oslo 12.oktober 2009

Kale, Emine og Finset, Arnstein: ”Intercultural medical consultations under the microscope” (Poster presentation), International Conference on Communication in Healthcare, Florida, USA, 4.-7. oktober 2009

Kahsay, Sara: Hva er kjønnslemlestelse? – opprinnelse, kulturforståelse, historie, kommunikasjon, helsekonsekvenser. Om helsetilbudet i Norge og hvordan det jobbes forbyggende. Veiledning i gruppearbeid med case, Romerike politidistrikt, Polititjenesten ved Oslo Lufthavn Gardermoen, 4. mai 2009

Kahsay, Sara: Hva er kjønnslemlestelse? – opprinnelse, kulturforståelse, historie, kommunikasjon, helsekonsekvenser. Om helsetilbudet i Norge og hvordan det jobbes forbyggende, Helgeland politidistrikt Mosjøen.

Kahsay, Sara: Hva er kjønnslemlestelse? – opprinnelse, kulturforståelse, historie, kommunikasjon, helsekonsekvenser. Om helsetilbudet i Norge og hvordan det jobbes forbyggende, Nordre Buskerud Politidistrikt Ringerike.

Kahsay, Sara: Hva er kjønnslemlestelse? – opprinnelse, kulturforståelse, historie, kommunikasjon, helsekonsekvenser. Om helsetilbudet i Norge og hvordan det jobbes forbyggende. Veiledning om hvordan en skal håndtere situasjonen når det foreligger mistanke om at et barn er utsatt for kjønnslemlestelse. Hvordan avverge, hvordan etablere kontakt og oppnå tillit, samtaleteknisk og tolkebruk. Helsesøster og barnevernstjenesten, Søndre Nordstrand 18. mars og 14. oktober 2009.

Kahsay, Sara: Hva er kjønnslemlestelse? – opprinnelse, kulturforståelse, historie, kommunikasjon, helsekonsekvenser. Om helsetilbudet i Norge og hvordan det jobbes forbyggende, Gambiske kvinne organisasjon i Norge, 21. februar 2009

Kahsay, Sara: Kjønnslemlestelse Fylkesmannen i Aust-Agder, helsepersonell, politi, barnevern, skoler og barnehager, Arendal 5. november, 2009

Kahsay, Sara: Kjønnslemlestelse, Brenneriveien statlige mottak for asylsøkere, 2x6 timer for somaliere og eritreere, 4. september 2009

Kahsay, Sara: Proklamasjon mot kjønnslemlestelse, Eritreisk lov kontra Norsk lov, hva er kjønnslemlestelse – opprinnelse, kulturforståelse, historie, kommunikasjon, helsekonsekvensen. Om helsetilbudet i Norge og hvordan det jobbes forbyggende, Eritreiske organisasjon i Norge, Håndverkeren, Oslo 10. mai 2009

Mock-Muñoz de Luna, Claire: ”Deconstructing Violence in a Norwegian-Pakistani Community in Oslo”, COST Action-Intimate Partnership Formation, Oslo, 21-22. oktober, 2009

Mock-Muñoz de Luna, Claire og Ragnhild Spilker, ”Norsk nettverk for Migrant vennlige sykehus”, HPH Norsk Sekretariats styremøte, Akershus universitetssykehus, 11. desember, 2009

Sajjad, Torunn Arntsen: ”Etniske minoriteter og funksjonshemming”, Mangfold og marginalitet: Funksjonshemming, etnisitet og kjønn. Norges forskningsråd, Oslo. 14. januar, 2009

Sajjad, Torunn Arntsen: "Minoritetsperspektiv på funksjonshemning – erfaringer fra norsk-pakistanske miljøer", Barn med nedsatt funksjonsevne på timeplanen. Helse- velferdaetaten, Oslo kommune, Oslo, 1. april, 2009

Sajjad, Torunn Arntsen: Minoritetsperspektiv på funksjonshemning. Erfaringer fra pakistansk-norske miljøer. Barn og unge med nedsatt funksjonsevne. Helse- velferdaetaten, Oslo kommune, Oslo, 29. april 2009

Aambø, Arild: Patients Rights and the Right to Health. Plenumsforedrag ved 1st International Congress on Patient's Rights, Antalya, Tyrkia 13. november 2009.

Aambø, Arild: Effective Communication Skills of Health Care Professionals Regarding Patients Rights. Workshop ved 1st International Congress on Patient's Rights Antalya, Tyrkia 12. november 2009.

Aambø Arild, Gerwing Jennifer: Dialogue in Action: Bringing investigations of communication processes into recommendations for patient centered care. Workshop ved 3rd International Conference on Quality in Health Care, Accreditation and Patient Safety. Antalya, Tyrkia 12. februar 2009.

Aambø, Arild: Migrant Friendly Hospitals – the Norwegian Initiative. Mini-seminar ved NAKMI, 3. november 2009

Aambø, Arild: The Marriage Contract. What can be learnt about intimate partnership formation and possible consequences for people's mental health from the opera literature? COST-HOME møte, Oslo 21. oktober 2009

Aambø, Arild: Familiebehandling i et flerkulturelt perspektiv. Modum Bad 19. februar 2009

Aambø, Arild: PMVs metoder: Erfaringer fra arbeid med kvinner - fra Gamle Oslo til krigsrammede Mogadishu. NIBR Faglig forum: Hvordan få til gode kvinneprosjekter? NIBR 9. september 2009.

Aambø, Arild: Innledning til seminaret: Samliv og foreldreskap i et kulturelt perspektiv. Et samarbeid mellom Psykiatriforeningen, Psykologforeningen og NAKMI. Hotel Royal Christiania, Oslo.

Konferanser og seminarer

Konferanser og seminarer arrangert av NAKMI

27. august, 2009. Lanseringsseminar MigHealthNet, Helsedirektoratets kontorer, Oslo, arr. NAKMI i samarbeid med Helsedirektoratet, ansvarlig: Thor Indseth og Ragnhild S. Spilker

17.-18. september, 2009, Grunnkurs i transkulturell psykiatri/psykologi, arr. NAKMI i samarbeid med Søndre Oslo DPS og SUF, OUS, Ullevål, ansvarlig: Emine Kale

21-22. oktober, 2009, COST Action-Intimate Partnership Formation, Oslo, arr. NAKMI, ansvarlig: Arild Aambø

25.-26. okt. 2009, Internseminar for NAKMI, Sundvolden hotell, arr. NAKMI, ansvarlig: Sara Kahsay og Ragnhild Spilker

2. november: Undocumented Migrants in Oslo and Vienna and their access to Health Care. Miniseminar ved NAKMI, Oslo. Arr.:NAKMI, ansvarlig: Karin Harsløf Hjelde

3. november: Norwegian network for Migrant Friendly Hospitals. MFQQ results and workshop ved NAKMI. Arr: NAKMI/NONEMI, ansvarlig: Arild Aambø

23-24. november, 2009, "Samliv og foreldreskap", Oslo, arr. NAKMI i samarbeid med Norsk Psykologforening, ansvarlig: Emine Kale og Arild Aambø

27. november, 2009, "Debattemøte om enslige mindreårige asylsøkere og lansering av KonturTidsskrift, nr. 15", Litteraturhuset, Oslo, arr. NAKMI i samarbeid med KonturTidsskrift, ansvarlig: Claire Mock-Muñoz de Luna

Deltakelse på konferanser og seminarer

14.-15. januar 2009, COST-meeting on Migration and Health: Life course, St. Barts London, Thor Indseth

15. januar 2009, UK-Mighealthnet launching, St. Barts London, Thor Indseth

20. januar 2009, EU's helseprogram, Helsedirektoratet, Helsedirektoratet, Karin Harsløf Hjelde

2. februar Skriveseminar. Schaefergaarden, København. Arr: Fokus på familien. Arild Aambø

10. februar Dialogmøte om Samhandlingsreformen. Oslo. Helse- og omsorgsdepartementet. Arild Aambø

- 5.-6. mars 2009, COST/TF MFCCH meeting: Outcome measurement, Reggio Emilia, Italia, Thor Indseth
5. juni: Dialogmøte om Samhandlingsreformen. Oslo. Helse- og omsorgsdepartementet. Arild Aambø, Emine Kale, Karin Harsløf Hjelde, Thor Indseth
10. juni 2009, Presentasjon av Utviklingstrekkrapporten 2009, Helsedirektoratet, Karin Harsløf Hjelde, Thor Indseth, Ragnhild Spilker, Arild Aambø, Emine Kale
- 11.-12. juni 2009, ”International comparative research on refugee children”, R-BUP, Oslo, Nordisk forskernettverk Flyktningbarns helse og livskvalitet, Karin Harsløf Hjelde
- 15.juni: Sosiale ulikheter i helse: Er helsetjenesten så rettferdig som vi tror? Oslo. Arr: Helsedirektoratet. Arild Aambø
- 15.-18. juni 2009, Trauma in Lives and Communities, 11th European Conference on Traumatic Stress, Oslo, ESTSS, Emine Kale
4. juli 2009, Workshop- Mental health care of migrants- 11th European Congress of Psychology, Oslo, v/Adil Qureshi, Emine Kale
- 7.-10. juli 2009, 11th European Congress of Psychology, Oslo, NPF og EFPA, Emine Kale
- 13.-15.juli:”Creativity lab”, Wien. Arr: Health Care in NOWHERELAND - improving services for undocumented migrants in EU, Danube University Krems, Office Vienna
26. august 2009, ”Helsetjenester til udokumenterte migranter”, Legeforeningen, Legenes Hus, Oslo, Karin Harsløf Hjelde
27. august, 2009, Lanseringsseminar MigHealthNet, Helsedirektoratet, NAKMI, Dawit A. Shawel, Emine Kale, Karin Harsløf Hjelde, Arild Aambø
15. september 2009, ”Migrasjonsforum”, Folkehelseinstituttet, Karin Harsløf Hjelde
17. september, 2009, Grunnkurs i transkulturell psykiatri/psykologi. Arr: Søndre Oslo DPS, NAKMI og SUF. Ullevål sykehus, Kirsti Jareg, Karin Harsløf Hjelde, Emine Kale
- Høsten 2009 (11.09, 30.10, 06.11, 27.11, 18.12): ’Grimentimen’, Seminarrekke 5x2 timer, IASAM om filosofen Edward Casey og hans bok Remembering, ved prof. Harald Grimen. Arild Aambø
- 14-15. oktober, 2009, Samarbeidskonferanse, Gardermoen, NAKMI, NKVTS, RVTS, Claire Mock-Muñoz de Luna, Dawit A. Shawel, Thor Indseth, Kirsti Jareg, Emine Kale, Karin H. Hjelde, Vera Minja
- 19.oktober-6. november 2009 MF900 Medisinsk forskningsmetode: introduksjonskurs, UIO, Emine Kale

25.-26. oktober, 2009, NAKMI-seminar, Sundvolden, Arr. NAKMI, Kirsti Jareg, Emine Kale, Claire Mock-Muñoz de Luna, Dawit A. Shawel, Thor Indseth, Arild Aambø, Emine Kale, Karin H. Hjelde, Vera Minja

4. november: Dialogmøte om myndighetenes arbeid mot omskjæring: ”Hva ønsker dere å vite om oss?” Arr: Primærmedisinsk verksted/SKBO og Oslo Røde Kors.

7. november, 2009, Informasjonsseminar om sykdommen sigdcelleanemi, Oslo, NSCAO (Norwegian Sickle Cell Anemia Organisation), Ragnhild Storstein Spilker

10.november, 2009, ”Minoritetshelse og likeverdige helsetjenester”, Akershus universitetssykehus, Claire Mock-Muñoz de Luna

11.-14.november: 1st International Congress on Patients Rights, Antalya, Tyrkia. Arr: Saglik Akademisyenleri Dernegi og University of Oklahoma, College of Public Health, Arild Aambø

18. november, 2009, Erfaringskonferanse: Etablering av tolketjenester, Helse Sør-Østs møtesenter, Grev Wedels Plass 5, Oslo. Arr: Helse Sør-Øst, Kirsti Jareg

23.- 24. november, 2009, Samliv og foreldreskap i kulturelt perspektiv, Hotel Clarion, Arr: NAKMI og Norsk psykologforening, Kirsti Jareg, Emine Kale

25. november 2009, ”FN’s internasjonale dag mot vold mot kvinner, Aksjonsdag mot kjønnslemlestelse 2009”, Arrangert av PMV Kirkens Bymisjon, Amatheia, NKVTS, FOKUS, Henry Dunantsalen, Røde kors, Oslo, Karin Harsløf Hjelde, Kirsti Jareg

30.november og 1.desember: Tverrfaglig konferanse om tvangeskteskap og kjønnslemlestelse. Tønsberg. Arr: Fylkesmannen i Telemark. Arild Aambø

Deltakelse i råd, styrever og komiteer

NAKMI har i 2009 valgt å takke ja til å delta i en rekke råd, styrever, ressursgrupper og komiteer. Dette er vanligvis fora som har som mål å planlegge og/eller drive tiltak med betydning for minoritetshelse og vi ser det som en effektiv måte å nå frem med forskningsbasert minoritetshelsekunnskap i planleggingsfasen eller for gjennomføring. Ved slik deltakelse kan det være vanskelig å måle hva NAKMIs bidrag har vært og hva som er oppnådd.

Bioteknologinemda

Institusjon: Oppnevnt av Helse- og omsorgsdepartementet

Fra NAKMI: Sara Kahsay

Mandat: Bidra til at lover og regler i forhold til helse blir overholdt

Referansegruppe: Nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende.

Institusjon: Barns Beste

Fra NAKMI: Kirsti Jareg/Karin Harsløf hjelde

Mandat: Helse- og omsorgsdepartementet opprettet i 2007 et nasjonalt kompetansenettverk for å bedre oppfølging og hjelp til barn av psykisk syke og rusmiddelavhengige foreldre. Mandatet gjelder også barn av alvorlig syke og skadde og inkluderer ikke minst barn av foreldre fra etniske minoriteter med psykiske lidelser eller rusmiddelavhengighet.

Nasjonalt kompetansenettverk for sped- og småbarns psykiske helse

Institusjon: R.BUP, Helseregion ØST og SØR

Fra NAKMI: Emine Kale

Mandat: Dette nettverket har organisert mye av utviklingsarbeidet i ulike temanettverk, blant annet i forhold til å identifisere og gi tidlig hjelp til kvinner som opplever psykiske vansker i svangerskap og barselperioden. Nettverket har tilbudt opplæringspakker til kommuner om bruk av kartleggingsverktøyet EPDS. Man erfarer at språkproblemer og kulturforskjeller kan gjøre det vanskelig å nå en del innvandrere kvinner. NAKMI bidrar med kunnskap om måter å bedre nå minoritetskvinner med disse vansker.

Ressursgruppe for tolkespørsmål i helsevesenet

Institusjon: Samarbeid med IMDI og RVTS-Øst

Fra NAKMI: Emine Kale og Kirsti Jareg

Mandat: Etter initiativ fra RVTS-Ø ble det etablert en ressursgruppe våren 2008 som inkluderer en representant fra RVTS-Ø, NAKMI og IMDI. Det er avholdt regelmessige møter 2008 og 2009. Målet har vært å samordne innsats for kompetanseutbygging i helseapparatet i forhold til å jobbe med tolk.

Forening for interkulturell psykologi

Institusjon: Forening for interkulturell psykologi

Fra NAKMI: Emine Kale

Mandat: Et faglig forum for psykologer som arbeider med problemstillinger som berører minoritets-grupper som identifiserer seg eller assosieres med en annen språklig og kulturell bakgrunn enn majoritets-kulturen. Målet er å skape et faglig informert miljø og nettverk for medlemmer for å øke interessen og kunnskapen for fagfeltet blant psykologer. FIPs mandat er å bidra til å utvikle psykologtjenester som er sensitive overfor minoritetgruppers særlige behov og interesser og bidra til bedre tilgjengelighet til psykologtjenester for minoritetsgrupper. I tillegg jobber organisasjonen for at kunnskap om interkulturell psykologi inngår i psykologutdannelsen samt i etter-/videreutdanning og for å forbedre formidling og kommunikasjon mellom psykologer og med andre faggrupper iht. disse problemstillingene både i Norge og internasjonalt.

Referansegruppe for Prosjekt traumatiserte flyktninger (Øst-Afrika prosjektet)

Institusjon: Tøyen DPS, ROP

Fra NAKMI: Karin Harsløf Hjelde

Mandat: Gi minoritetshelsefaglige innspill til utvikling av nye, mer tilpassete metoder for å kunne fange opp og gi psykisk tilbud til personer fra Øst Afrika med store psykiske og sosiale problemer. Referansegruppen har fulgt prosjektet (finansiert av Helse S-Ø) over tre år, prosjektet ble avsluttet i 2009, rapporten er levert Helse Sør-Øst og tilbudet gjort permanent.

Forum for sosial- og helsetjenester ved migrasjon: SOHEMI

Institusjon: Helsedirektoratet

Fra NAKMI: Arild Aambø

Mandat: SOHEMI er en faglig kompetent og brukerorientert rådgivningsgruppe for Helsedirektoratets arbeid med likeverdige helse- og sosialtjenestetilbud til hele befolkningen. Forumet skal bistå Helsedirektoratet i oppfølgingen av utviklingstrekkrapporten 2009: ”Migrasjon og helse – utfordringer og utviklingstrekk.” Videre skal SOHEMI ta opp saker som vedrører helse og omsorgstjenester til minoritetsbefolkningene. 3 møter a 5 timer: 12. juni, 16.oktober, 11.desember.

Samarbeidsorganet mellom Sametinget og de regionale helseforetakene.

Institusjon: Sametinget, Helseforetakene, SANKS og NAKMI

Fra NAKMI: Arild Aambø

Mandat: Samarbeidsorganet skal arbeide for å synliggjøre det samiske perspektivet i oppdragsdokumenter til de regionale helseforetakene og de underliggende helseforetak. Organet skal også følge opp rekruttering av samisk helsepersonell og relevante etterutdanningstiltak internt i helseforetakene. Møte i Karasjok 29.januar.

Redaksjonsgruppen i Fokus på Familien

Institusjon: Fokus på familien/ Universitetsforlaget

Fra NAKMI: Arild Aambø

Mandat: Fokus på familien er et nordisk fagtidsskrift på områdene systemteori og familiebehandling. Redaksjonsgruppen består, i tillegg til to norske redaktører og nasjonale redaktører fra Danmark, Sverige og Finland, av fire redaksjonsmedlemmer samt redaksjonssekretær, og har ansvar for utvelgelse, kvalitetssikring og eventuell videreformidling til fagfelleevaluering av artikler som ønskes publisert. Redaksjonsmøter 1.februar, 5.mai, 16.-18.oktober og 17.desember. Skriveseminar 2.februar (Schaefergaarden, København).

Norsk nettverk for migrantvennlige sykehus: NONEMI

Institusjon: Ulike helseforetak i Norge. Koordinator NAKMI

Fra NAKMI: Arild Aambø. Claire Mock-Munóz

Mandat: Nettverket er en norsk videreføring av erfaringer fra det europeiske nettverket Task Force on Migrant Friendly and Culturally Competent Health Care, som i dag er organisert under Health Promoting Hospitals (HPH)/WHO, og arbeider for å implementere Amsterdamkonvensjonen i ulike helseforetak. Møte 3.november.

Redaksjonskomiteen for rapporten: Migrasjon og helse. utfordringer og utviklingstrekk.

Institusjon: Helsedirektoratet.

Fra NAKMI: Arild Aambø

Mandat: I rapport form å gi innspill til utformingen av en nasjonal politikk på området helse og migrasjon. Møter i 2009: 22.januar, 4.mars, 11.mars Lanseringsseminar 10.juni.

Fagkomite for seminaret: Samliv og foreldreskap i et kulturelt perspektiv.

Institusjon: Norsk psykiatrisk forening, Norsk psykologforening og NAKMI.

Fra NAKMI: Emine Kale, Arild Aambø

Mandat: Utvikle, tilrettelegge for og gjennomført seminaret 23.-24.november 2009. Møter 6.mars, 24.april.

COST-HOME management committee.

Institusjon: Health and social Care for Migrants and Ethnic Minorities in Europe. European Research Centre on Migration and Ethnic Relations (D.Ingleby)

Fra NAKMI: Arild Aambø. Claire Mock-Munóz

Mandat: Dette er et europeisk forskernettverk som skal fremme utviklingen av forskning og god praksis i forhold til innvandreres helse. Dette vil en gjøre ved å legge til rette for at forskere fra ulike land og ulike disipliner kan møtes for å utvikle mer samarbeid. Hensikten er ikke så mye å fremskaffe nye data som å konsolidere og kritisk reflektere over det arbeidet som er gjort så langt samt indikere retninger for fremtidig arbeid. Møter 2009: 3.-4. juni Lisboa, 21.-22. oktober Oslo, 14.-15. desember: Brussels.

Fire nasjonale rådgivningsgrupper mot kjønnslemlestelse

Institusjoner: Barne- og likestillingsdepartementet, Helsedirektoratet, Røde kors og NKVTS

Fra NAKMI: Sara Kahsay

Mandat: Alle fire ressursgrupper har som mandat å bidra i regjeringens arbeid mot kjønnslemlestelse som en del av satsingen gjennom Handlingsplanen (2008-2011)

Referansegruppe for PAWA

Institusjon: Pan African Womens Association (PAWA)

Fra NAKMI: Sara Kahsay

Mandat: Rådgivning om helserelaterte spørsmål blant afrikansk kvinner

Ressursgruppe for PAWA's Kartleggingsprosjekt

Institusjon: Pan African Womens Association (PAWA)

Fra NAKMI: Karin Harsløf Hjelde

Mandat: Bidra med faglige råd til pilotprosjekt om kartlegging med tanke på å utvikle gruppem metode for støtte av afrikanske kvinner med psykiske problemer.

Ressursgruppe for etablering av prosjekt Lavterskeltilbud til minoritetsungdom

Institusjon: Rådet for psykisk helse

Fra NAKMI: Karin Harsløf Hjelde

Mandat: Bidra med faglige råd i forbindelse med Rådets planer om å opprette et psykososialt lavterskeltilbud plassert i Oslo sentrum til minoritetsungdom som er faldt ut av skolehelsetjenesten etc.

Referansegruppen for prosjektet Familieveiviser, Oslo universitetssykehus HF

Institusjon: Oslo universitetssykehus, ullevål. Seksjon for barnenevrologi og habilitering.

Fra NAKMI: Torunn Arntsen Sajjad, Ursula G. S. Goth

Mandat: Prosjektet som har som mål å utvikle et samarbeid mellom to bydeler i Oslo og spesialisthelsetjenesten for barn/unge med nedsatt funksjonsevne og deres familie samt bedre koordinerte tjenester/informasjon. Mandatet inkluderer også å formalisere samarbeidsavtaler i forhold til ansvarsfordeling mellom primær-og spesialisthelsetjenesten. NAKMI bidrar med faglige innspill med hovedvekt på migrasjon/minoritetsperspektiver.

Referansegruppen for prosjektet Familieveiviser, Oslo kommune

Institusjon: Helse- og velferdsetaten, Oslo kommune.

Fra NAKMI: Torunn Arntsen Sajjad

Mandat: Bidra med faglige innspill i forbindelse med prosjektet med hovedvekt på migrasjon/minoritetsperspektiver.

Fagråd for Omsorgsforskning

Institusjon: Senter for omsorgsforskning-Sør og Universitetet i Agder

Fra NAKMI: Ursula G.S. Goth

Mandat: Senter for omsorgsforskning – Sør er et av 5 sentre opprettet av Helse- og Omsorgsdepartementet. Senteret er etablert som et samarbeid mellom UiAgder og HiTe for å styrke praksisnær forskning innen omsorgsfeltet og for å drive kunnskapsutvikling og – formidling samt å være nettverksskapende. NAKMI bidrar særlig med kunnskap ang. eldre med minoritetsbakgrunn.

Referansegruppen for CA-ME (Cultural awareness for minority elders)

Institusjon: Folkeuniversitetet. Studieforbundet. (Leonardo da Vinci- prosjekt)

Fra NAKMI: Torunn Arntsen Sajjad

Mandat: Bidra med faglige innspill i prosjekt om eldre med minoritetsbakgrunn i helseinstitusjoner

Referansegruppe for kunnskapsoppsummering

Institusjon: Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten

Fra NAKMI: Ragnhild Spilker

Mandat: Fagfelle

Programkomité NSH konferanse 2010

Institusjon: Norsk sykehus og helsetjenesteforening (NSH)

Fra NAKMI: Ragnhild S. Spilker

Mandat: Utforme program for konferanse om helsetjenester til minoriteter